

Co-funded by
the European Union

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ
ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ
НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ
ВИХОВАННЯ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 квітня 2025 року

Одеса

2025

Оргкомітет конференції:

Давиденко В'ячеслав, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, полковник поліції;

Корнієнко Максим, проректор університету, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Беляк Ольга, директор КЗ «Одеський фаховий педагогічний коледж», кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Домброван Наталія Василівна, начальник відділу організації наукової роботи ОДУВС, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Ковальова Олена Володимирівна, професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник, майор поліції;

Матвєєва Лілія Георгіївна, завідувач кафедри загальноправових дисциплін, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Пальшков Костянтин Євгенович, професор кафедри загальноправових дисциплін, кандидат політичних наук, доцент;

Пишна Алла Георгіївна, завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Харченко Наталія Михайлівна, практичний психолог, кандидат психологічних наук.

Статті друкуються в авторському варіанті. Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво перевищували запропоновані обсяги.

Забезпечення принципу гідності дитини : протидія насильницьким методам виховання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 р.). – Одеса : ОДУВС, 2025. – 214 с.

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

САЙТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРАВО ДИТИНИ НА ГІДНІСТЬ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ

ЧУБУК Уляна

*курсант 2-го курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності НПУ
Одеського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: СУХАРЄВА Анна
доцент кафедри адміністративної діяльності поліції
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

Відповідно до Конвенції ООН про права дитини, забороняється будь-яке свавільне або незаконне посягання на честь і гідність дитини. Попри значущість цього права, у чинному законодавстві України відсутнє чітке визначення поняття людської гідності дитини. Його формалізація є необхідною у зв'язку з віковими особливостями розвитку дітей, які підвищують їхню вразливість до зовнішніх впливів та ускладнюють правовий захист. Питання забезпечення гідності дитини становить фундаментальну основу правового статусу неповнолітніх осіб та інтегроване у міжнародне й національне законодавство.

Однією з ключових проблем у реалізації прав дитини є обмежене забезпечення її права на вільне висловлення поглядів. У переважній більшості випадків дитину у правових відносинах представляють батьки, опікуни, органи опіки чи спеціалізовані установи. Однак, право дитини бути почутою не повинно зводитися лише до сфери сімейних відносин, а має реалізовуватись у всіх галузях, зокрема в освіті.

Забезпечення гідності дитини є одним із ключових принципів міжнародного права у сфері захисту прав дитини. Гідність дитини є невід'ємною складовою її правового статусу та одним із ключових принципів міжнародного права у сфері захисту прав дитини. Вона має бути гарантованою на всіх етапах життя, починаючи з моменту народження.

Міжнародні правові документи, зокрема Конвенція ООН про права дитини, Лансаротська конвенція та Європейська конвенція з прав людини, містять положення, спрямовані на захист дітей від дискримінації, насильства, експлуатації та інших форм порушення їхніх прав. У сучасних умовах важливим завданням є імплементація цих норм у національне законодавство та їх ефективне застосування. Ст.10 Закону України «Про охорону дитинства» передбачає, що кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності. Дисципліна і порядок у сім'ї, навчальних та інших дитячих закладах мають забезпечуватися на принципах, що ґрунтуються на взаємоповазі, справедливості і виключають приниження честі та гідності дитини. П. 7 ст. 150 Сімейного кодексу України від 10.01.2002 № 2947-III передбачає, що забороняються фізичні покарання дитини батьками, а також застосування інших покарань, що принижують людську гідність дитини.

Конвенція ООН про права дитини закріплює статус дитини як суб'єкта прав, наголошуючи на необхідності її захисту від дискримінації, насильства та експлуатації. Особливо важливими є положення про право дитини на гідність, що пов'язане з принципами недискримінації, пріоритету найкращих інтересів дитини, права на освіту та захисту від жорстокого поводження. Принцип недискримінації зобов'язує держави-учасниці забезпечити рівність прав усіх дітей незалежно від їхніх характеристик, що є підґрунтям для реалізації права на гідність [1].

Значущим аспектом забезпечення гідності дитини є право на освіту, зокрема доступ до безоплатної початкової освіти, є суттєвим чинником у забезпеченні її гідності, сприяючи рівним можливостям розвитку. Освіта формує не лише знання, а й повагу до прав людини та культурних цінностей. Відтак, реалізація права дитини на гідність потребує інтегрованого підходу, що охоплює правові, соціальні та освітні заходи.

Документом, що заклав основи прав людини, є Загальна декларація прав людини, яка закріплює рівність усіх людей у правах та визнає гідність кожної особи як фундаментальну цінність. Ці принципи поширюються й на дітей, що зумовлює необхідність їхнього особливого захисту. Зокрема, стаття 1 проголошує рівність усіх людей у гідності та правах, а стаття 5 забороняє жорстоке поводження, що є основою для захисту дітей від насильства, експлуатації та дискримінації [2].

Попри міжнародні стандарти, порушення прав дітей залишаються поширеним явищем у світі. Серед основних проблем – дитяча праця, домашнє насильство, булінг та обмежений доступ до освіти, особливо у зонах конфліктів і соціально незахищених регіонах. Подолання цих викликів вимагає комплексного підходу, включаючи законодавчі зміни, соціальні програми та просвітницькі заходи.

Право дитини на сімейне життя є ключовим для її розвитку та соціалізації. Європейська конвенція з прав людини, встановлює гарантії недоторканності особистого простору дитини, захисту сімейних зв'язків та запобігання незаконному втручанню держави у сімейні відносини. Однак у випадках загрози добробуту дитини можливе вилучення її із сім'ї, що потребує дотримання принципу пропорційності та захисту найкращих інтересів дитини. Механізми реалізації прав, передбачених ЄКПЛ, включають діяльність Європейського суду з прав людини, який забезпечує контроль за дотриманням Конвенції [3].

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) неодноразово розглядав справи щодо незаконного вилучення дітей та порушення їхнього права на приватне і сімейне життя відповідно до статті 8 Європейської конвенції з прав людини. У справі *Kutzner v. Germany* (2002) Суд визнав неправомірним рішення органів опіки щодо вилучення дітей із родини на підставі низького рівня освіти батьків, оскільки вони були спроможні забезпечити належний догляд. Це рішення засвідчує, що право дитини на особисту автономію та недоторканність приватного життя охоплює не лише захист від жорстокого поводження, а й обмеження безпідставного втручання з боку держави. Будь-яке обмеження цих прав повинно бути юридично обґрунтованим і відповідати найкращим інтересам дитини [4].

Аналогічно, у справі *Elsholz v. Germany* (2000) ЄСПЛ дійшов висновку, що безпідставне обмеження контактів батька з дитиною після розлучення порушувало статтю 8 Конвенції, що підкреслює важливість збереження сімейних зв'язків. Таким чином, практика Суду утверджує пріоритет права дитини на родинні зв'язки та автономію особистого життя [5].

Особливу увагу варто звернути на Конвенцію Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротську конвенцію). Вона встановлює загальноєвропейські стандарти криміналізації сексуального насильства щодо дітей, заходи запобігання таким злочинам і підтримки потерпілих. Так, практика ЄСПЛ, зокрема справа *E. and Others v. the United Kingdom* (2002), акцентує на необхідності ефективної реакції державних органів у

випадках зловживань та гарантування права дітей на правовий захист Суд визнав, що соціальні служби Великої Британії виявили недбалість, не вживши своєчасних та ефективних заходів для захисту дітей, які зазнавали тривалого фізичного, психологічного та сексуального насильства [6].

Крім того, Суд констатував порушення статті 13 Конвенції, що гарантує право на ефективні засоби правового захисту. Було встановлено, що постраждалі не мали дієвих механізмів для оскарження бездіяльності відповідальних установ та захисту своїх прав. Зазначене рішення ЄСПЛ акцентує увагу на обов'язку держав забезпечувати ефективний захист дітей від усіх форм насильства. Воно також вказує на системні проблеми в роботі правозахисних механізмів, зокрема на відсутність належної відповідальності посадових осіб за прояви службової недбалості [7, 8]. Недостатність інституційних механізмів реагування на подібні ситуації свідчить про потребу реформування системи захисту прав дитини на національному рівні, зокрема в частині превенції, моніторингу та правового захисту.

Таким чином, забезпечення прав дитини, включаючи її гідність та особисту недоторканність, вимагає комплексного підходу, що передбачає законодавче забезпечення, ефективне правозастосування, просвітницьку діяльність і міжнародну співпрацю. Формування безпечного правового і соціального середовища, у якому кожна дитина почуватиметься захищеною, є необхідною умовою для розвитку справедливого та гуманного суспільства. Проблемою сучасного українського суспільства залишається ставлення до дитини не як до повноцінного члена суспільства, а як до особи, над якою дорослий має якісь переваги.

Література:

1. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. Конвенцію ратифіковано Постановою ВР № 789 XII від 27.02.91 Режим доступу: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 4 листопада 1950 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. Конвенцію ратифіковано Законом України № 475/97-ВР від 17.07.97. Режим доступу: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

4. *Kutzner v. Germany* (2002)
file:///C:/Users/ASUS/Downloads/CASE%20OF%20KUTZNER%20v.%20GERM.

5. *Elsholz v. Germany* (2000)
[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-58763%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-58763%22]})

6. *E. and Others v. the United Kingdom* (2002)
[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-183436%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-183436%22]}).

7. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 20 червня 2012 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР). Конвенцію ратифіковано з заявами Законом України № 4988-VI від 20.06.2012. Режим доступу: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text.

8. Юридичний аналіз рішення у справі Е. та інші проти Сполученого Королівства: український переклад
URL:<https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/?library=ECHR&id=01125435>.

ЗАХИСТ ДІТЕЙ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА: ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ

ШРАМЕНКО Віталіна

курсант 1 курсу експертно-криміналістичного інституту

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: ГУЗЕНКО Євгеній

доцент кафедри тактичної підготовки

Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності

Національної академії внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5459-2780>

У сучасному світі проблема насильства являється однією з найгостріших соціальних проблем на фоні чого набуло не аби якої актуальності домашнє насильство, адже діти, як найбільш вразлива частина суспільства, страждають найчастіше. Насильство в сім'ї здебільшого проявляється у вигляді агресії, нанесенням фізичної та моральної шкоди дитині, завдання тілесних ушкоджень дитині зі сторони її найближчого оточення – батьків або інших членів сім'ї, що несе за собою негативні наслідки. Перебування в такому оточенні впливає на становлення індивідуальності, емоційний стан постраждалого та може спричинити довготривалий ефект через досвід перебування в агресивному для дитячої психіки оточенні. Подібні переживання можуть призвести до серйозних психологічних

Наукове видання

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ ВИХОВАННЯ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 квітня 2025 року

Підп. до друку 24.06.2027" . Формат 60x84/16.
Друк" . Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк. арк. 14,7. Обл.-вид. арк. 15.2.
Наклад 60 прим.

Надруковано з готового оригінал-макет 0
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська,1,
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП № 3507 від 25.06.2009